

„A Természet“ előfizetési ára

egy évre 6 korona ;

díszes bekötési tábla hozzá, 2 korona.

Állattani, vadászati és halászati folyóirat.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Főszerkesztő és laptulajdonos :

DR. LENDL ADOLF.

Felelős szerkesztő :

LAKATOS KÁROLY.

Budapest, II., Donáti-utca 7.

A gödöllői állami méhészeti gazdaság ünnepélyes megnyitása.

Gödöllőn szép ünnepély keretében nyitotta meg folyó hó 1-én *Darányi Ignác* földművelési miniszter a méhészeti gazdaságot. Különvont hozta a budapesti vendégeket és az ország minden részéből felsiető küldötségeket. Ott voltak a miniszteren kívül: *Rakovszky István* állami számvevőszéki elnök és neje, *Zsilinszky Mihály* államtitkár és neje, *Wekerle Sándor*, a közigazgatási bíróság elnöke, nemeskéri *Kiss Pál* és *Mohay Sándor* államtitkárok, *Brázay Kálmán*, *Jakabffy Imre*, *Kobek István*, *Leidenfrost László*, *Telegdi József* és *Wolfner Tivadar* országgyűlési képviselők, *Beniczky Ferencz* pestmegyei főispán, *Beniczky Lajos* pestmegyei alispán, gróf *Keglevich Gábor*, a pestmegyei gazdasági egyesület elnöke, báró *Ambrózy Béla* kamarás, országos méhészeti szaktanácsadó, *Vámossy Mihály*, az országos méhészeti egyesület elnöke, *Liebner József* és *Matuska István* egyesületi alelnökök, *Wohtraab* és *Artmann*, az „Oesterreichischer Zentralverein für Bienenzucht“ képviselőjében, *Lengyel Ilona* (Szolnok), továbbá az erdélyrészi, komárommegyei, jászvári, szegvárdi, fehérmegyei, enyingi, Szeged és vidéki, karczagi, rákosvölgyi, pilisvidéki és biharmegyei méhészeti, illetőleg gazdasági egyesületek képviselői, *Tormay Béla*, *Scholtz Gyula*, *Máday Izidor*, *Horváth Sándor* és *Kaffka László* miniszteri tanácsosok, *Böckh János* miniszteri tanácsos, a földtani intézet igazgatója, *Saárossy-Kapeller Ferencz* és *Zsedényi Béla*

Pusztaszent-györgyi és tetétleni *Darányi Ignác* földművelésügyi m. kir. miniszter

osztálytanácsosok, dr. *György Loránt* miniszteri titkár és a ministerium központi tisztikarának számos tagja, *Herman Ottó* és neje, *Lakatos Károly* „A Természet“ f. szerkesztője n. leányával, *Hutyra Ferencz* az állatorvosi főiskola rektora, *Kovách-Sebestyén Aladár* műegyetemi tanár, *Monostori Károly*, dr. *Rátz István* és *Preusz Hugó* állatorvosi főiskolai tanárok, *Borovszky tengerészkapitány*, *Serfőző Géza*, a pestmegyei gazdasági egyesület titkára.

Gödöllőn csatlakoztak a társasághoz *Kapczy Vilmos* főszolgabíró, *Nick Ede* igazgató és a gödöllői gazdasági intézetek tanári kara, *Pirkner Ernő* erdőmester, *Pruzsinszky József* gödöllői apátplébános, *Pettera Hubert* udvari vadászmeister stb.

Negyed négy óra lehetett, a mikor a vonat Gödöllő közelében, a méhészeti telep előtt szabad pályán megállott.

A megállónál számos uradalmi köcsi várakozott, de tekintettel a telep közelségére és a ragyogó szép időre, a társaság szívesen követte a miniszter példáját, a ki gyalog sétált a telephez; csupán a hölgyeket és kísérőiket küldték kocsin előre, mert az út kissé poros volt.

A telep ünnepi mezben ragyogott, a miben nem kis része volt a kellemes melegséggel szerteáradó júniusi napfénynek is. Ényhe tavaszi szellő lengette az épületesoportot díszítő zászlóerdőt és fenyőgalyakkal díszítve ott ékeskedett a király mellszobra. Az egész képnek méltó háttérül szolgált az épületek mögött elterülő pompás fenyvesliget. A környék lakossága, amely nagy számban sereglett az ünnep színhelyére, dörgő éljenzéssel fogadta az érkező ministert,

a kit báró *Ambrózy* Béla szép beszéddel üdvözölt. Örömmel látta a lelkesedést a minister s elismerő szavakkal fordult a megjelentekhez, mert úgy mond „azok az előkelő állású a férfiak, kik a társadalom minden rétegéből megjelentek a zsinor-pélyre, kétségtelen, hogy azt akarták dokumentálni, hogy a méhészet a közgazdaságnak olyan ágazata, mely még a legszegényebb embert is érdekli s amely épen a kisgazdák sorsán kíván segíteni, különösen örvend — úgy mond — hogy oly nagy számban látja a vendégek között az igen tisztelt tanítói osztályt, mivel működésében a lelkesz urak felekezeti különbség nélkül és a tanító-urak a legközvetlenebb munkatársai kell, hogy legyenek. Nekik van a néppel a legközvetlenebb összeköttetésük, ezt pedig nemesebben nem használhatják fel, mintha a népek boldogítására, jóllétének előmozdítására töreksszenek. Megköszönte a minister a méhészeti ügy buzgó intézőinek az e téren kifejtett odaadó tevékenységet, mert a méhészet — úgy mond — azon ügyek közé tartozik, amelyekben a kormány vajmi keveset tehet, ha a társadalom közreműködésére és lelkes támogatására nem számíthat. Rendkívüli lelkesítő hatása volt a minister azon buzdító szavainak, melyekkel beszédét befejezte, adja Isten, úgy mond, hogy amilyen szorgalmat, amilyen kitartást, a milyen szívósságot, a milyen takarékoságot a méhek működésében látunk, hogy olyant tapasztaljunk minden magyar embernél.

A méhészeti örömnepélyről elmélkedve. hazafias büszkeséggel emlékezünk meg a földművelésügyi minister ezen kiváló intézményéről, mely még a külföldi vendégeket is lelkesültségre ragadta s melyről báró *Ambrózy* Béla a ministerhez intézett üdvözlő beszédében azt mondta, hogy: „nemcsak a monarchiában, nemcsak Európában, hanem az egész művelt világon korszakot alkot a méhészet terén“.

Saárossy-Kapeller Ferencz ministeri osztálytanácsos hajtotta végre a minister intenczióit, akiben a szakértelem odaadó buzgalommal és kiváló ízléssel párosult e mű kivitelében és aki különösen azzal is bebizonyította ügyszeretetét, hogy a méhészetet az örömnepen

egy a méhészet multjáról és jelenéről írt munkával lepte meg s azt közöttük több száz példányban szétszította. A mi kezünkbe is került belőle s oly kedves dolgokat találunk benne, hogy nem állhatjuk meg, hogy abból egyet-mást olvasóinknak is be ne mutassunk, annyival is inkább, mivel ezen az úton meggyőzni véljük mindenik olvasónkat arról, hogy mily jelentős közgazdasági ágat képez nemzeti életünkben a méhészet. Saárossy-Kapeller felemlíti, hogy ez a kicsinyesnek tetsző foglalkozás már sok esüggendő lelket vezetett az életkedv és az önbizalom örömeinek világába, soknak adott tisztos egzisztenciát, gondtalan jólétet. Sok családnak biztosította már boldogulását a kis méhecske azzal, hogy a virágokban fejlődő nektárt, ezt a begyűjtésre kész kincset nem hagyja elkallódní. A méh bámulatos viselkedése s a tartásából eredő haszon révén már régóta kedves tanulmány az ember szemében is; fel nem jegyezhető idők titokzatos korában kezdődik azon áldásos tevékenysége, melyet mind maig szemünk előtt látunk lefolyni s mely működés anynyira megragadja a lelkünket mihelyest figyelmet kezdünk rájuk fordítani. A vizsgálódó lelkét csodálatosan lebilincselő méhecske multja után bűvárkodva, legelőbb is az egyiptomi és assyr hieroglyphék, — Zoroaster könyvei, a pogány mithosz, az ó-szövetségi szentírás, a talud és korán s a szanszkrit írók révén megörökített történelmi hagyományok tárulnak elénk s ragadnak magukkal az emlékezet határáig. Az egyiptomiaknak a méh a királyi főség, sőt a legmagasabb istenség, a méhes család pedig az erő és hűség szimboluma volt, mit a Kr. e. 4000 évvel készült hieroglypheken is megörökítettek. Az indusok, arabok, zsidók, babylonok, scythák a legmeszebb visszamenő multban foglalkoztak már a méhészetel; a régi Egyiptomnak a Úr által Jakob fiai számára kijelölt Gesen nevű tartománya „tejjel-mézszel folyó igéretföld“. Assyriát a méz és olajfa hazájának nevezik az írók, a görögök és rómaiak legendákba, hitregékbe foglalták parányiságát s úgyszólván a világ valamennyi nemzete közmondásokban és példabeszédekben szól fiainak a méhről, azt a méltóság és kegyesség, a főség és

Mocsárországból.

„A TERMÉSZET“ eredeti tárczája.

Írta: *Glück István.*

Bella hol hajdan, századok előtt még ekevas szántotta a porhanyó földet s aranykalászos búza ringott a szellő fuvalmára, ott ma már mindennek nyoma sincs. A csavargó Duna elszedett onnan minden talpalatnyi földet s elsodorta magával, hogy más-hová rakja le. Akárcsak joga volna hozzá! Hja! ő az úr! Senki sem vonhatja kérdőre. Nem teszi hirtelen, egyszerűen, hanem csak úgy „lassikába“, lopva. Egy emberöltő alatt is alig venni valami nagyon észre lator munkáját; de a századok hagyománya tud beszélni csavargásairól.

A szájhagyomány, a falunévek etimológiája s a hajdankor homályos följegyzései alapján bizonyos, hogy a mai „Duna-Dráva-köz“ alsó része Kis-Köszegtől nagyobbodik. Századok előtt még dunai halászfalvak voltak Kopács (Kapos), Daróc, Laskó, Albertfalva s ma lakóik Kopács kivételével már csupa földművelők. Csak a medrét hagyta ne-

Mi a nemes ...

Mi a nemes, mi a drága a földön — Talán napkeletnek ékes gyöngyszeme, Mit kiszór a hullám — ha zúg az orkán — És bukott erénynek létszen ékszere?!

Mi a nemes, mi a drága a földön — A föld bánatának gyémántkönye tán, Mit hegyek szivéből ragad ki bérül Cselédhadának a göbzsült kaján?!

Mi a nemes, mi a drága a földön — Tán szolgálérczünk, a durva vasdarab, Miből a zsarnok bitószeged alkot És gyártja testünkre a rabláncokat?!

Mi a nemes, mi a drága a földön — Az élesre fent fényes acél tatan, Melytől elég a hőhér — a honfalmokér — Vérrózsát ültet az átok hajnalán?!

Mi a nemes, mi a drága a földön — Talán a csillogó aranykorona, Melynek gyöngyein és véres kövein Lidérczfénynyé válik a szent glória?!

Mi a nemes, mi a drága a földön — Tán a virágból font érdemkoszorú? Hisz elég a fényben, megfagy a dárben, — Nem marad belőle csak silány hamú! —

Mi a nemes, mi a drága a földön — Tán a kedves eltett emlékfürtje az, A mely szertefoszlik, árnyként eloszlik, Ha kivirul szivünkben egy új tavasz?!

Mik a drágák hát e silány sárgolyón?!
Az igaz fájdalom forró könnyei!
Melyek ragyognak, a mélyből fakadnak
Mint a tenger kiszórt igazgyöngyei!

Lakatos Károly.

kik hátra a vén Duna; vizét, sebes árjú szöke vizét más helyen hömpölygeti. Azokat a szinte állóvizű, víziliosmos, hináros, sulymos régi medreket csak „Öreg-Dunának“ vagy „Kis-Dunának“ csúfolja a nép. Ha eszébe jutna e falvak valamelyik „szájának“ manapság a Dunát fölkeresni, 15 kilométeres utat kellene megtennie, míg maga előtt láthatná azt az ósfolyamot, azt a „régii tengert“, mely valaha kertjeik alját mosta szöngő habjaival.

Rabolja a Nagy-Alföld délibábos rónáját, de nem önző, nem tart meg magának mindent. Háta mögött új világot teremt. Lerakja homokját, beülteti a zátonyokat selymeslevelű fűzekkel, ezüstös nyárfákkal, sudárderekű égerfákkal s azután bitang módjára magára hagyja. Hadd éljen meg a maga erejéből, elég ideig táplálta! De néha néha mégis csak visszatér, — csak úgy látogatóba; — végighömpölygeti rajta habos hullámain, megmosdatja amúgy istenigazába, de hagy neki hátra megint — iszapot. Ez az ajándéka. Jó az annak az új szigetnek, földnek, jobb ajándékot nem is kaphatna. Beléhull a mag, gyökeret ver benne a csira s fölönvekedik, ki cserjévé, ki fává. Így jönnek létre azok a vadregényes, őserdős szigetek, azok az ismeretlen vadonok,

alattvalói hűség symbolumának, minden szépnek és jónak jelképül választva. Homér, Pythagoras, Virgil magasztaló szavakban szólnak a méhről, Aristoteles azt mondja, hogy a mézet a szívárvány íve alá hulló égi harmatból szüresölik a méhek. Hesiod költeményekben dicséri, Demokritos pedig azt mondja, hogy a mézzel való táplálkozás szerzett neki hosszú életet. Plinius a rovarok királyának mondja s azt állítja, hogy a gyermek Plató ajkait méhek röpdösték körül s megjósolták ékes-szólását. Cicero szerint királyi korona vár arra, akit ál-mában méhraj lep meg. Dyonisius trónra jutását abból jósolták meg, hogy egyszer raj szállott a lovára. Keresztelő szent János mézzel élt a pusztában, Izaiás jövendölése szerint az Údvözítőnek feltámadása után mézzel kedveskedtek tanítványai. A korán szerint a nagy Allah leereszkedett a méhhez, hogy munkálkodásának útját kijelölje, mézét pedig az embernek táplálékul és orvosságul rendelje, az Izlám hit az igaznak azt igéri, hogy feltámadás után mézzel fogadják a paradicsomban. Mohamed menyegzőjére a legkedveltebb csemege mézből és gyümölcsből került s mikor a menybe ment és a hetedik égben Jézus Krisztussal találkozva, kegyeibe ajánlotta magát, Gábor főangyal három serleget nyújtott neki, melyeknek egyike mézzel volt telve. A katolikus egyház a méhek társaságához hasonlítja magát s szent Ambrus püspökről mint a méhek védszentjéről szól. Népünk anynyira szereti és becsüli a méhet, hogy azt tartja felőle, hogy nem úgy vész el, mint a többi állatok, hanem meghal, mint az ember. A germánok, nyugati gótok, szlávok, frankok szent állatnak tartották a méhet és a mézet isteni eledelnek mondták, törvényekkel védték a méhészetet, háborgatóit szigorúan büntették, a méhtolvajt kéz-csonkítással vagy halállal sújtották. Egy ó-indus szá, bály pedig azt mondja, hogy az ország felett uralkodó fejedelem akként vegye népétől az adót, miként a méh a virágtól a mézet, vagyis, hogy annak ezzel sérelmet ne okozzon.

A méhnek és hasznának az ismerete tehát oly régi keletű, mint az emberiség történelmi felbukkanása. Ezer

melyekbe még a nap is lopva surran be, melyekben az ember, kivált a mocsár-bujó ember oly fölségesen érzi magát. . . .

Eljutottam én is egyre, de nem valami apró-cseprő néhány holdas szigetekre, hanem egy hat-hétezer holdas nagy szigetre, melynek vadregényes, ősi, természetalkotta szépségét nem fogom elfelejteni sohasem. Nem is lehet! Ki egyszer látta, ki egyszer benne járt-kelt, nem tud varázsa alól szabadulni.

Fenn kocsiztunk a védőgát tetején, mikor egyszerre megáll kocsink a sarokerdői lejárónál. Amíg a kocsis az utat vizsgálta, végignézttem a messzeségbe vesző „Petresi nagy fason”. Nem láttam a végére, pedig magasan voltunk, elveszett a messzeségbe. Odavezet egyenesen az erdészlakhhoz, a szigetkirály házához s annak is átlép tetején s szalad tovább, tovább, ki a nagy Dunára, ott azután bámulva megáll, mintha sohasem látta volna még a szemközti Apatint.

Már útban voltunk lefelé a „Vémelyi-Dunához”, de én még mindig azt a széles fasort néztem, melynek torkában haladtunk. Kétoldalt magas fűzek, olykor egy-egy tölgy, ezüstös nyárfa képezik a kerítést, galyaik ráborulnak a pázsitos útra, hogy szelíd átmenet legyen a színek között, melyek a szembe tűnnek. Világoszöld a gyöngye fűszál a hosszú faszor tisztán, szürkébe csap át e zöld a fűzek levelén s halvány-, majd azurkékbe szökken a magas égboltozaton. Alig engedí sejtetni is az erdő titkát az a sok lecsüngő galy, levél; ha lopva be is pillanthat olykor az ember, szederinda csúszós-mászós tömkelege fon be törzset, bokrokat. Nem látni 10 lépésre sem befelé.

Rövid az út, gyorsan elértük a végét; ott hőmpölygött előttem a „Vémelyi-Duna”. A szakadékos magas part

éve, hogy a lakásunk közelébe telepítettük, hogy családunk körébe meghonosítottuk jó magunk is — azóta él velünk együtt, hogy boldogulásunkat elősegítse, hogy örömeinket gyarapítsa. Jelentős része van társadalmi céljaink előmozdításában, iparunk, kereskedelmünk föllendítésében pedig kiváló része, mert hazánk határán túl is elvitte hírünket. Ott szerepel az egyház méltóságának, a templomok ékességének, a hitélet áhitatának növelésében, a Mindenható magasztalásában, az enyhületet kereső lelkeknek Istenhez való emelésében. Már a régmúlt századok gazdasági rendszerében is fontos tényező; tekintélyes jövedelmi forrása a módos várúrnak, a vagyonos földes úrnak, kenyérkereső társa az egyszerű jobbágnak és a szegény zsellérnek. Számba vett javaulmat hajt a koronás főnek s a kincstári bevételek gyarapításában, sőt a hadviselési költségek fődözésében is részes.

A jobbágy és földesúr, zsellér és nemes egymással versenyzett a méhtartásban; az udvarháznak ép oly része volt a méhes, mint urának a tisztesség; a nemesi kuria méhes nélkül úgy nem lehetett, mint paszomány nélkül a diszmagyar. Érdekes statisztikai adatokkal világít be a szerző méhészetünk fénykorába, de viszont hű adatokban tárja elénk a hanyatlás korát is. Tőle tudjuk, hogy 1772-ben egyedül Erdély területén félmilliónyi méh-családot számláltak, hogy azonban 1850-ben egész Magyarországon már csak 225 ezer méhtörzset talált a statisztika. Kisebb-nagyobb mértékben 1867-ig tartott ez a hanyatlás, amikor azonban már 355.559-re szaporodott az ország méhtörzseinek száma s azóta fokozatosan emelkedik, mígnem 1900-ban 656.280-at mondanak be, mikor is a méhtermékek értéke 3.723.160 frtot mutat.

Nagy jelentőséggel bír tehát az a hathatós támogatás, melyben az ország méhészetét a kormány részesítette s hálás köszönetet kell mondanunk gazdaközön-ségünk nevében a földművelésügyi miniszter azon atyai gondoskodásának, hogy szorgos teendői mellett a méhészet ügyéről sem feledkezett meg, az országot ily világhírű intézménnyel gazdagította. Kiváló érdemeket szerzett a miniszter buzgó munkatársa Saárossy-Kapeller Fe-

itt le volt lapítva már a sok ki- és beszállás miatt. Beleugrottunk a ladikba, lehordattunk minden elemőzsiát s azután belevágtá az a két apatini sváb a hosszú lapátját két oldalt a vízbe, nagyokat rántottak útembe, mert csak úgy repült lefelé a nehéz, termetes ladik.

Gyönyörű volt ez a vízi út. Vagy 60 lépés széles lehet itt a Dunaág, két oldalán rekettyefűz, magasba törő vén fűzek olyan egymásutánban, mint az orgona sippjai, már természetesen ott, a hol nem jár a folyó „seb“-je. Csillámló homokzátonyt mosott a víz, benne látszott az éjjel halászó vidra csapája; kicsit tovább kibújt már a növény, vékony, piczi törzs, tetején néhány hosszukás levél. A jövő nagy fája. Beljebb bokorra nőtt már, még tovább magas fák szegték be a láthatárt. Ahol a víz „seb“-je vágatott, ott habzott, tajtékzott a hullám, amint a partnak vágódott. A part tetején búsan konyította le ágait egy-egy félig kimosott fűz. Jégmadár röpködött vijjogva előttünk fáról-fára, nem akart hátunk mögé kerülni sehogysem.

Nem tettünk még valami hosszú utat meg, talán vagy félórája, hogy elindultunk, mikor egyszerre elkiáltja magát a hátul ülő kormányos: „Futsch!“. A két evező kirepült a kötélkarikából s a másik pillanatban már ott feküdtek lábaink mellett a ladik oldalánál. Kiszálltunk. Ez a „Buda“, a rétságok ritkán háborgatott országa.

Utunk se hire, se hamva! Úgy vaktában nekivágtunk az amerikai vadságú sziget egyik pontjának. Derékig gázoltunk a fűben, csalánban; majd letaposodott a talaj, amint a mocsár felé értünk. Ott kék nefelejes virított óriás területen, kék volt az ég, kék a föld. Benn a kevés vizű ingoványban virított a boglár, a tótkalaplevelű hófehér

*) A szegedi halász „hujá“-t kiált. Szerk.

rencz is, aki az ünnepély alkalmából irodalmunkat is számottevő és hézagot pótló művel gazdagította.

Az országos méhészeti egyesület az intézmény nagyszerűségétől áthatva, a gazdaság megnyitása után tartott ünnepi közgyűlésen maradandó becsű emlékül Darányi Ignác földművelésügyi ministert örökös díszelnökül, Máday Izidor ministeri tanácsost és Saárossy-Kapeller Ferencz osztálytanácsost pedig örökös dísztagjaiul választotta.

A szép ünnepélyen elhangzott beszédek után a társaság Saárossy-Kapeller Ferencz ministeri osztálytanácsos bőséges és szakszerű magyarázatai mellett megtekintette a telepet s a tapasztaltak látható örömmel és megelégedéssel töltötték el a látogatókat. A méhesek belsejére és a méhek fiziológiájára és anatómiájára vonatkozólag érdekes magyarázatokat szolgáltatottak Kovács Antal, a méhészeti telepek országos felügyelője meg Tóth János királyi méhés, a telep felügyelője.

Adatok a gazdaszat fegyvertanához.

(A nálunk forgalomban levő viharágyúk bírálata.)

A Földművelésügyi Miniszter Úr figyelmébe.

Hogy a viharágyúzás nem új intézmény, azt fölösleges hangsúlyoznom. Tudjuk azt ugyanis, hogy annak múltja messze viszszanyúl még a babonás kor évszázadaiba; sőt nyilvánvaló tény az is, hogy József császár rendeletére a XVIII. században egész Ausztria területén betiltatott a viharágyúzás; de jól tudjuk azt is, hogy újabban ismét fölkarolták az eszmét és első sorban is az osztrákok, utánuk az olaszok, ezeket követjük mi magyarok, utánunk jöttek a francziák, a svajcziak, a németek stb. stb. És legújabban az oroszok lelkesült hivei ennek

Saárossy-Kapeller Ferencz

habvirág. Belegázoltunk, hogy nagyot ne kelljen kerülnünk, mert ez a süppedékes, „lapos“ messze húzódtott kanyargó útjával. Dunavize már elpárolgott javarészt, csak a nedv éltette még a növényzetét. Hosszú időt ennek sem lehetett jósolni, mert a tűző meleg felszikkasztott minden nedves területet. Atjutottunk rajta minden nagyobb baj nélkül. S azután mentünk tovább, beljebb a rengetegbe. Villámsujtotta ősi törzsek feketéltek jobbra-balra, vihardöntötte fák korhadtak a földön szanaszét, nem vitte el onnan senki ember fia, hadd maradjon, hadd termékenyítse azt a homokos talajt. Buja tenyészet mindenfelé, a merre csak néz a szem. Az enyészet fölött a megtestessült élet; a pusztulás ölén a remény színében a jövőndő hajnala! Fű-fa nő minden talpalatnyi földön, itt a növény Kánaánja e szénsavas területen. S még mindig kevés. Nehéz, fojtó a levegője az emberi szervezetre; még több növény kell, hadd lehelje azt az éltető balszámot.

A sok mocsárgázolásnak se hossza, se vége! Egyikből ki, másikba be. Sokszor félórába kerül, míg átjuthatunk egyen. Lassan, óvatosan kell lépkedni, mint a gém, hogy bele ne csapkodjon a eszmaszárba az a fekete, lucskos jószág, mely szortyogó nehezteléssel bugyborékol ki a talpam alá került növényesomókból. A hol mélyebb a lapos, ott gázlót kell tapogatni, mert könnyen megeshetik, hogy csípőig rogy bele a vigyázatlan szeles. Hápogó rucza rebben föl a távolban, amint szeme ügyébe esünk; gém kapkodja ijedten szárnyait, hogy idejekorán menekülhessen. Halászó eszerek, czerkók röpködnek fejkünk fölött oly éketlen lármát csapva, hogy a messze feketéllő „sörösök“ (batla, Ibis falcinellus) is figyelmesek lesznek rá.

Kezdődik a tölgyes. Itt már szárazon haladhatunk. Fejkünk fölött összeölelkeznek az ágak, egymáshoz simul-

a divatossá vált eszmének s nagy hévvel igyekeznek annak propagandát csinálni Gogol Janowszky, az orosz czári udvar pinczészeti fődirektora, ki a tífiszi és krimi tapasztalatait összegezve, meglepő eredményekről számolt be a múlt évben Lyonban megtartott III-ik nemzetközi kongresszusnak.

En ez alkalommal a viharágyúzás hasznosságának és czélszerűségének kérdése fölött tudományos disszertációt tartani nem szándékozom és pedig annál kevésbbé, mert a viharágyúzásnak pro és contra igen, de igen számos barátja és ellensége van s mivel a kérdés hiányos kísérletezések miatt véglegesen még úgysem dönthető el, noha egyelőre én is a III-ik nemzetközi kongresszus amaz álláspontján állok, hogy t. i. az intézmény föltétlenül megérdemli az alapos kísérletezést, a mibe kétségtelenül nagyban belejátszik a viharágyúk helyes konstrukciójának kérdése is; mert elvitázhatlan tény az, hogy kísérletezni is csak a kitűzött czélnak minden tekintetben megfelelőnek ígérkező eszközzel lehet; miért is már a kísérletezés stádiumában is nagy gond fordítandó úgy a viharágyúk, mint a löszerek anyagára, szerkezetsajátságaira stb.

Igy fogván föl gazdaszakszónságunk egy része is a dolgot, a midőn több oldalról föl-szóllítottam — tekintettel a viharágyúk által okozott gyakori balesetek-, sőt szerencsétlenségekre, — hogy venném tüzetesebb vizsgálat alá az országban forgalomban levő viharágyú-készítményeket és adnám le azok fölött, mint fegyvertéknikus, szakértői véleményemet, főleg a mi az alkotások anyagát, konstrukcióját s ezzel kapcsolatban a hazánkban használatos viharágyúk *biztosságát* illeti. En a fölkéréseknek engedve, szerit ejtettem a szemlének és vizsgálataimat — amennyiben az módomban állott — kiterjesztettem még a használatban lévő löszerek, lőkészülékek s az ágyúk rendeltetésének helyes voltára, kezelhetőségük egyszerűségére, működésük és használhatóságuk kellő gyorsaságára, hatásuk terjedelmére és tar-

nak a galyak, mintha csak valami titkot rejtegetnének. Oly jól esik az a hűvös árnyék ez óriások alatt, itt már más a levegő is. Fekete rigó dalol a sűrűben, poszáták ugrálnak a galyakon, az ember hinni is alig merné, hogy még mindig mocsárvilágban van. Meg-megszólal néha egy-egy árva pinty s szaggatottan el-eltűnődve monologizál. Az erdei árnyék e hűsöges imádója nem igen kívánczik a verőfény után.

Egy erdőkerülő jött elénk a tölgyesből, ide volt rendelve, hogy a sasfészkekre vonatkozó esetleges utasításokat elvégezze. Ekkora területen egyetlen egy emberrel jönni össze! Minő eldugott helye lehet ez a világnak! Igazán alkalmas sziget volna a családott szivek világgylőletének befogadására, beválnék akár az álmok országában kalandozók elátkozott tündérszigetének, hol ugyancsak háborítatlanul élhetne a lovag elrabolt szemefényével, drága tündérével, nem látná meg őket senki ember fia azon a harmón kívül, kik a sziget őrzetére ide rendelvék. Versenyt dalolhatnának a harsány hangú rigóval, nem hallaná meg senki, bejárhatnák kart karba fűzve, andalogva a sziget minden bájos helyét, nem venné észre őket senki; elmondhatnák egymásnak titkos szenvedéseiket, epedésüket, nem zavarná őket senki; fülemüle zokogna csak fájaldalmuk nagyságán, mátyás nevetne bohóságaiakon. Szebb helyet még képzeletünkben sem teremthetnének, mint a minő ez. A természet, e gondos anya öltöztette fel e homokra épült szigetet s nem emberi kéz; de meg is látszik rajta! Nem mérópálca dolgozott itt, hanem a természet száz keze! Szederinda, vadkomló, vadszóló s örökké zöldelő borostyán csúszik-mászik földön-fán, vadvirágok ezre festi tarkára a buja zöldet a tisztásokon s a fák alatt vadméhek döngicsélnek mindenfelé s hímes szárnyú lep-